

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Myth and philosophy on stage in Platonic dialogues

Tofighian, O.

Citation

Tofighian, O. (2010, January 19). *Myth and philosophy on stage in Platonic dialogues*. Faculty of Humanities, Leiden University. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/14566>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/14566>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Mythe en filosofie op het toneel van Plato's dialogen

Samenvatting

Deze dissertatie bestaat uit twee delen: ten eerste zet ik vraagtekens bij de meest dominante wetenschappelijke perspectieven ten aanzien van de relatie tussen mythe en filosofie. Ten tweede analyseer ik Plato's gebruik van mythe om mijn herevaluatie van het onderwerp te rechtvaardigen en mijn eigen interdisciplinaire methodologie, die ik 'wederzijdse onderbouwing' (*mutual scaffolding*) noem, te formuleren en te testen. Ik zal de dynamische interactie tussen mythe en filosofie in zes dialogen van Plato onderzoeken en betogen dat deze interactie is gebaseerd op een eenheid van beide vormen van discourse en niet zozeer op hun onderscheid. Met andere woorden, in plaats van het definiëren van de communicatie tussen mythe en filosofie in termen van oppositie betoog ik dat in specifieke gevallen, en met name in mijn selectie van Platoonse dialogen, de twee vormen van discourse opgaan in een eenheid van wederzijdse afhankelijkheid. Echter, de rol van mythe resp. filosofie die aan de orde is in het type eenheid dat ik voorstel, ofwel de aard van hun wederzijdse afhankelijkheid, verschilt afhankelijk van de thematiek en het filosofische punt dat Plato wil maken.

In de secundaire literatuur is weinig aandacht gegeven aan het belang van mythe voor de filosofie. Er is een ongerechtvaardigde terughoudendheid om te onderzoeken in hoeverre verschillende aspecten van mythe en filosofie elkaar overlappen of onderling verweven zijn. In de hedendaagse filosofie bestaan zeer weinig serieuze studies of verwijzingen naar het belang van mythe met betrekking tot filosofische onderwerpen. Het is alarmerend dat tot voor kort filosofen het hebben vermeden om grootschalige interdisciplinaire projecten op te zetten die verbanden leggen tussen filosofie en, respectievelijk, religie-studies, anthropologie en godsdienstgeschiedenis. Ten aanzien van het thema mythe, een onderwerp dat zowel intercultureel als interdisciplinair is, acht ik het urgent om te komen tot een uitputtende filosofische studie van de onderwerpen waarmee talrijke subdisciplines zich bezighouden. Deze dissertatie beperkt zich tot de mythen van Plato, maar mijn interdisciplinaire benadering, de thema's die ik analyseer en de problemen die ik opwerp kunnen, zo meen ik, worden toegepast op een reeks andere filosofische ideeën, argumenten, tractaten, scholen en tradities.

Het onderzoek naar mythe als een aparte discipline heeft, net als religie-studies of vergelijkende godsdienstwetenschappen, een geschiedenis die zo'n twee eeuwen oud is. Het is fascinerend om te zien dat de oorsprong van gedetailleerd onderzoek naar Plato's mythen teruggaat op dezelfde periode. Ontwikkelingen, richtingen van onderzoek en kritiek in de studie van Plato lopen in belangrijke mate parallel aan ontwikkelingen, richtingen van onderzoek en kritiek in religie-studies of het mythe-onderzoek. De methodes en conclusies die religie-studies en het mythe-onderzoek hanteren hebben evaluaties van Plato's mythen beïnvloed zodat een goed begrip van andere disciplines en hun methodes, analytische instrumenten en inzichten cruciaal is om de betekenis van het debat ten aanzien van Plato te begrijpen, en een gedetailleerde kritische analyse te maken van Plato's gebruik van mythe. Wetenschappers hebben inzichten en methodes uit de theologie en de sociale wetenschappen gecombineerd met filosofie en klassieke letteren, met vaak boeiende resultaten. Ik wil echter suggereren dat er in de meeste gevallen weinig expliciet besef is geweest bij filosofen en classici van dergelijke externe bronnen en invloeden en dat de ontwikkeling van nieuwe inzichten, methodes en thematiek daarbij achter is gebleven.

Als resultaat van mijn observaties en kritiek stel ik dat de notie 'mythe' zelf dynamisch is. Na studie van de vooruitgang die mythe onderzoek en religie-studies hebben gemaakt sinds hun aanvang zo'n twee eeuwen geleden, zou het naïef zijn om aan te nemen, bijvoorbeeld, dat de inheemse Australische verhalen over de droomtijd en antieke Griekse mythen tot één genre behoren. Ik toon aan hoe het probleem van de categorisatie in termen van genres een hindernis is geweest voor filosofen die mythe als een belangrijk thema van onderzoek wilden beschouwen. Plato onderzoekers zien zich geplaatst voor dezelfde problemen als ze proberen om de positie van mythe in Plato's werk te begrijpen. Mijn doelstelling is om te beschrijven dat de rol van mythe in Plato niet gereduceerd kan worden tot één definitie en één functie, maar een integrale eigenschap is van meerdere dialogen die er na zorgvuldige selectie, interpretatie en modificatie door Plato aan is toegevoegd om meerdere functies te vervullen.

De meeste studies van mythe tonen eenzelfde type reductie dat geen ruimte biedt voor het opmerkelijke en verstrekkende gebruik van mythe in Plato's dialogen. Ten eerste, vereist men dat mythen in het algemeen worden gecategoriseerd als één genre. Op basis van deze categorie bepaalt men de eigenschappen die alle mythen moeten delen. Dit op zijn beurt bepaalt de functie van mythen en hun epistemische status. Ik sta kritisch tegenover een dergelijk alomvattend kader om mythe te analyseren en mijn methode neemt dan ook

individuele mythen als uitgangspunt en concludeert pas tot een definitie en functie nadat ik heb ontdekt wat de mythe in die specifieke tekst doet. In deze dissertatie onderzoek ik hoe mythe als een hypothese functioneert in de *Meno* – een tekst die als het ware een handleiding is om de lezer de weg te wijzen hoe een bepaalde vorm van filosofie beoefend dient te worden. De *Protagoras* geeft ons een meer gevorderde combinatie van mythe/hypothese die door een sofist wordt gepresenteerd met alternatieve argumentatielijnen ingebracht door Socrates. In de *Phaedo* krijgen we te zien hoe mythe een regulerende code biedt hoe de argumenten en hun onderlinge verband of oppositie bekeken moeten worden. De *Phaedrus* introduceert mythe als een middel om de overgang te bewerkstelligen van de ene filosofische positie naar de andere. De Atlantis mythe in de *Timaeus-Critias*, tenslotte, dient als een instrument voor Plato's zelf-reflectie en zelf-kritiek.

Ik beoog duidelijk te maken dat mythen, in het bijzonder Plato's mythen, een mengeling zijn van verschillende verhalen, die met zorg zijn geselecteerd en aangepast aan uiteenlopende doelstellingen. Verschillende momenten uit de geschiedenis, verschillende religies, culturen en politieke ideeën worden weerspiegeld in de heterogene functies van de mythe. De ontwikkeling van de plot, de keuze van personages, en de thema's en motieven die worden gebruikt om een samenhangende verhaallijn te construeren zijn nauw verbonden met de subjectieve ervaring van de auteur en de filosofische, of niet-filosofische, punten die hij of zij wil overbrengen. Daarom is het onverstandig om minder belangrijke ideeën en verwijzingen die een mythe completeren te bagatelliseren, te negeren, belachelijk te maken of aan te vallen. Mijn onderzoek betreft, in al hun complexiteit, de plot, de keuze van personages, thema's en motieven en de wijze waarop Plato als maker van mythen materiaal opneemt en weglaat. Ik illustreer hoe de keuze van kenmerken en symbolen bepaald wordt door ideologische en complexe filosofische paradigma's en doelstellingen. De conclusies die ik bereik tonen dat mythe een zaak is die nauw verbonden is met Plato's filosofisch denken en geanalyseerd kan worden als daarmee verbonden in een relatie van volledige wederzijdse afhankelijkheid.